

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 5Svk/4/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7020200203
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anita Filová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:7020200203.1

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anity Filovej, zo sudkyne Mgr. Kristíny Babiakovej a zo sudcu JUDr. Rastislava Dlugoša, PhD. (sudca spravodajca), vo veci žalobcu (sťažovateľa): Združenie domových samospráv, o.z., IČO: 31 820 174, so sídlom Rovniankova 1667/14, 851 02 Bratislava, právne zastúpeného: Tkáč & Partners, s. r. o., IČO: 53 929 691, so sídlom Hrnčiarska 29, 040 01 Košice, proti žalovanému: Okresný úrad Košice, so sídlom Komenského 52, 041 26 Košice, za účasti ďalších účastníkov konania: 1. Obec Smižany, so sídlom Námestie M. Pajdušáka 1341/50, 053 11 Smižany, právne zastúpenou: Advokátska kancelária Taragel a Akram, s.r.o., IČO: 50 413 091 so sídlom Starosaská 11, 052 01 Spišská Nová Ves, 2. Nádej pre Sad Janka Kráľa, IČO: 37 928 074, so sídlom Švabinského 20, 851 01 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-KE-OOP3-2020/000098/HLU zo 14. januára 2020, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 S 43/2020-58 z 25. augusta 2022, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky návrh na prerušenie kasačného konania zamietá.
- II. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 S 43/2020-58 z 25. augusta 2022 a vec vracia Správnemu súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

I. Priebeh administratívneho konania

1. Z administratívnych spisov správnych orgánov vyplýva, že Okresnému úradu Spišská Nová Ves, odboru starostlivosti o životné prostredie (ďalej len „správny orgán prvého stupňa“ alebo „prvostupňový správny orgán“) bola 23. septembra 2019 doručená žiadosť obce Smižany (ďalej len „žiadateľ“ alebo „ďalší účastník konania v prvom rade“) o vydanie súhlasu na výrub drevín podľa § 47 ods. 3 a ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“). Konkrétne išlo o 2 ks smrekov pichľavých, 5 ks tují západných, 2 ks briez previsnutých, porast okrasných krov s výmerou 3,5 m² a poliehavých tují s výmerou 6,5 m², ktoré rastú na pozemku parc. č. C-KN XXX/X v k. ú. A., vo vlastníctve žiadateľa. Žiadosť bola odôvodnená tým, že dreviny nachádzajúce sa medzi komunikáciou ulice G. a nehnuteľnosťou N. boli v minulosti nevhodne a neodborne vysadené, sú prerastené, pôsobia neesteticky a z hľadiska plánovanej obnovy drevín sú neperspektívne. K žiadosti bol doložený dokument preukazujúci vlastníctvo žiadateľa k predmetnému pozemku, na ktorom dreviny rastú, taktiež fotografie a kópia mapy umožňujúca identifikáciu drevín v teréne.

2. Správny orgán prvého stupňa v súlade s § 82 ods. 7 zákona č. 543/2002 Z. z. oznámil na svojej internetovej stránke 24. septembra 2019 začatie správneho konania o vydanie súhlasu na výrub predmetných drevín s výzvou o potvrdenie záujmu byť účastníkom v uvedenom správnom konaní v zmysle § 82 ods. 3 cit. zák. Do konania sa prihlásil ďalší účastník konania v druhom rade, ktorý v zmysle § 33 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) žiadal zasláť podklady pred vydaním rozhodnutia, aby sa k nim mohol vyjadriť žalobca. Žalobca žiadol do konania predložiť projekty, ktoré sú dôvodom žiadosti o výrub, projektovú dokumentáciu preukazujúcu nemožnosť zachovania predmetných drevín, projekt sadových a parkových úprav

po realizácii zámeru žiadateľa. Ďalej žiadal predložiť analýzu súčasného výskytu a stavu drevín, zhodnotenie ich ekologického, krajínovného, estetického a kultúrohistorického významu, návrhy rámcových opatrení týkajúcich sa starostlivosti o dreviny, zoznam a vymedzenie pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu, katastrálnu mapu s územným priemetom výskytu drevín a pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu, dokument starostlivosti o dreviny, dendrologický alebo fytopatologický posudok preukazujúci zlý stav drevín, resp. že účel výrubu sa nedá dosiahnuť starostlivosťou a údržbou o dreviny a vyčísľujúci ich spoločenskú hodnotu, tabuľku spoločenskej hodnoty drevín určených na výrub spolu s uvedením použitých prirážkových indexov a krátkou poznámkou korešpondujúcou so slovným zdôvodnením opodstatnenosti výrubu, rozhodnutie zo zisťovacieho konania, resp. metodické usmernenie Ministerstva životného prostredia SR, ak nie je dôvodom výrubu zlý zdravotný stav drevín a bolo potrebné vykonať posudzovanie vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z., projektovú dokumentáciu a mapové podklady, na základe ktorých sa žiada o výrub v prípade stavebných zámerov, rekultivačných opatrení a zámerov vrátiť pôvodný charakter pozemku. V závere svojho podania žiadal o elektronické zaslanie zápisnice s ďalšími relevantnými podkladmi rozhodnutia na vyjadrenie.

3. Správny orgán prvého stupňa oznámil začatie predmetného konania všetkým účastníkom konania a nariadil vo veci ústne pojednávanie spojené s miestnym zisťovaním na 11. októbra 2019. Miestneho zisťovania sa v zmysle zápisnice zúčastnili majitelia rodinného domu na ulici Nálepka 47, zástupcovia žiadateľa a správneho orgánu prvého stupňa. Následne správny orgán prvého stupňa listom z 18. októbra 2019 oboznámil účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia s tým, že v zmysle § 33 ods. 2 Správneho poriadku sa môžu pred vydaním rozhodnutia vyjadriť. V liste im oznámil svoj zámer vydať súhlas na výrub predmetných drevín, keďže výrub považuje vzhľadom na ekologické, estetické a bezpečnostné dôvody za opodstatnený. V zmysle § 48 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. plánoval za povolenie výrubu uložiť povinnosť náhradnej výsadby s bližšie špecifikovanými detailmi. Žalobca vo svojom vyjadrení uviedol, že s výrubom na základe predložených podkladov súhlasí a žiada o dôsledné rešpektovanie a dodržanie odporúčaní a podmienok vyplývajúcich zo stanovísk Štátnej ochrany prírody SR, a tieto podmienky zároveň žiada zapracovať do rozhodnutia. Upozornil na to, že v rozhodnutí je potrebné uviesť výpočet spoločenskej hodnoty drevín a súčasne v odôvodnení uviesť, akým spôsobom ju úrad zohľadnil.

4. Rozhodnutím č. OU-SN-OSZP-2019/013455/ZGM z 20. novembra 2019 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) správny orgán prvého stupňa v zmysle § 47 ods. 3 a ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z. vydal žiadateľovi súhlas na výrub predmetných drevín a porastov, ktoré vo výroku detailne špecifikoval a určil podmienky, za ktorých sa výrub uskutoční. V súlade s § 49 ods. 1 cit. zák. uložil žiadateľovi náhradnú výsadbu ihličnatých, listnatých a okrasných drevín v minimálnom počte 10 ks (lipa, javor, buk, ľaliovník, ambrovník, smrek, borovica ...) a okrasných krov o ploche 20 m², ktoré sú vhodné ako voľne rastúce, na ozelenenie a obnovu verejnej zelene s tým, že zabezpečí primeranú starostlivosť o náhradnú výsadbu. Správny orgán prvého stupňa v odôvodnení dodal, že požiadavka uvedenia spoločenskej hodnoty nie je v súlade s § 47 a § 48 cit. zák. a § 17 vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z., keďže predmetné ustanovenia neustanovujú povinnosť preukazovať nutnosť každého výrubu výpočtom spoločenskej hodnoty drevín. Mal za to, že spoločenská hodnota drevín vyjadruje najmä biologickú, ekologickú a kultúrnu hodnotu drevín, a nevytvára o zdravotnom stave drevín. Uplatňuje sa prevažne pri posudzovaní závažnosti protiprávneho konania spočívajúceho v nelegálnosti výrubov, pričom určenie výšky napomáha pri rozlíšení medzi priestupkom a trestným činom. Záverom dodal, že je v záujme ochrany prírody a krajiny, aby náhradná výsadba bola uprednostňovaná pred finančnou náhradou, a to z dôvodu záujmu obnoviť prirodzené funkcie narušeného ekosystému alebo jeho časti.

5. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal žalobca odvolanie, v ktorom namietal, že rozhodnutie neobsahuje výpočet spoločenskej hodnoty a ani zdôvodnenie, ako bola spoločenská hodnota pri rozhodovaní o náhradnej výsadbe uplatnená, čím rozhodnutie nespĺňa náležitosti v zmysle § 47 ods. 3 Správneho poriadku. V dôsledku podaného odvolania správny orgán prvého stupňa 12. decembra 2019 oznámil žalobcovi a ďalšiemu účastníkovi konania v prvom a v druhom rade začatie doplnkového konania k odvolaniu žalobcu a stanovil im lehotu pre uplatnenie námietok. Žalobca vo vyjadrení žiadal vykonať nový dôkaz, a to vyčíslenie spoločenskej hodnoty drevín určených na výrub Štátnou ochranou prírody SR. Okresný úrad Košice (ďalej len „žalovaný“) rozhodnutím č. OU-KE-OOP3-2020/000098/HLU zo 14. januára 2020 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“) zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie, pretože mal za to, že správny orgán prvého stupňa vo svojom rozhodnutí uviedol podmienky výrubu a náhradnej výsadby v zmysle platných zákonov, vyhlášok a noriem.

II. Konanie na správnom súde

6. Žalobca podal proti rozhodnutiu žalovaného správnu žalobu, pretože mal za to, že rozhodnutia správnych orgánov boli nedostatočne odôvodnené, v rozhodnutí absentoval výpočet spoločenskej hodnoty, ako aj podklady k jej výpočtu, čím tieto rozhodnutia trpia vadou nezákonnosti a nepreskúmateľnosti. Ďalej namietal, že nebol upovedomený o ukončení dokazovania v druhostupňovom konaní, a preto nemal priestor na vyjadrenie a návrh nových dôkazov v zmysle § 33 ods. 2 Správneho poriadku. Taktiež, že mu správny orgán prvého stupňa nedoručil kópiu spisu a tým mu uprel možnosť podať vyjadrenie k predmetnej veci. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „správny súd“) uznesením č. k. 8 S 43/2020-58 z 25. augusta 2022 (ďalej len „rozhodnutie správneho súdu“) správnu žalobu odmietol kvôli jej šikanóznemu charakteru.

7. Správny súd mal za to, že žalobca do administratívneho konania aktívne vstúpil a jeho názory boli správnymi orgánmi náležite vyhodnotené. Ďalej poukázal na § 48 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. a uviedol, že orgán ochrany prírody uloží žiadateľovi za výrub drevín finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty drevín len v prípade, ak žiadateľovi nie je možné uložiť náhradnú výsadbu. Keďže v prejednávanej veci bola žiadateľovi za výrub drevín uložená povinnosť náhradnej výsadby drevín a krov, určenie finančnej náhrady vo výške spoločenskej hodnoty drevín je preto v danom prípade neopodstatnená. Správne orgány tak podľa správneho súdu konali v medziach a rozsahu stanovenom zákonom č. 543/2002 Z. z. a ich rozhodnutia sú správne a zákonné.

8. Zdôraznil, že žalobcovi neupiera jeho aktivity súvisiace s ochranou a starostlivosťou o životné prostredie, má však za to, že je nevyhnutné, aby žalobca tieto aktivity uplatňoval efektívne. Pokiaľ žalobca namieťa len procesný postup správnych orgánov a prejavuje nesúhlas s neurčením výšky spoločenskej hodnoty drevín, nie je na mieste sa jeho námietkami zaoberať, pretože žalobca nejaví skutočný záujem o konkrétne konanie a jeho vstup do predmetného administratívneho konania považuje správny súd za formalistický a účelový. Správny súd mal z administratívneho spisu za preukázané, že žalobca sa ústneho pojednávania nezúčastnil, do administratívnych spisov nenahliadol, nemá preto ani predstavu o stave predmetných drevín odsúhlasených na výrub, ako ani o potrebe ich odstránenia. Žalobca tiež svojimi požiadavkami zaťažuje zamestnancov orgánov verejnej správy, čím dochádza k stavu, že títo nemôžu, resp. môžu len obmedzene, vykonávať zákonom určené povinnosti.

9. Skonštatoval, že pojem zneužitia práva nie je v slovenskom právnom poriadku explicitne definovaný, a preto je pri podozrení zo zneužitia práva potrebné vždy posudzovať individuálne okolnosti danej veci. Pri posudzovaní je dôležitý aj obsah, resp. kvalita námietok žalobcu v konaní. Podľa správneho súdu sú námietky v prejednávanej veci koncipované príliš všeobecne, žiadne konkrétne a hodnoverné návrhy na vykonanie dôkazov žalobca neuvádza. Správny súd podotkol, že v podstate mu ani nie je zrejmé, čo je zmyslom námietok žalobcu.

10. Správny súd taktiež poukázal na to, že žalobca je v podobných konaniach, týkajúcich sa výrubu drevín aktívny celoslovensky a len na tamojší správny súd podal viac ako 30 žalôb. Aj preto správny súd vyhodnotil postup žalobcu za taký, ktorého účelom nie je reálna snaha dosiahnuť pre seba, resp. pre spoločnosť priaznivejší výsledok, ale ako taký, ktorým žalobca prejavuje bezúčelový nesúhlas s výsledkom konania a neprimerane zaťažuje povinné správne orgány. Výkonu práva bez vážnosti prejavenej vôle a bez racionálneho účelu, nie je možné priznať právnu ochranu.

11. Záverom skonštatoval, že žalobca podal správnu žalobu bez vážnosti, resp. dôležitosti žalobných bodov, ktorými by namietal konkrétne skutočnosti týkajúce sa rozhodnutí správnych orgánov, čím zneužil svoje právo na prístup k správneému súdu. Konaniu zneužívajúcemu právo nemôže byť poskytnutá taká právna ochrana, aká je bežne právnym poriadkom zaručená správaniu čestnému. Preto vyhodnotil, že správna žaloba má zjavne šikanózný charakter a žalobca sa ňou snaží poškodiť žalovaného.

III. Argumentácia účastníkov konania v kasačnom konaní

12. Žalobca (ďalej len „sťažovateľ“) podal proti tu napadnutému rozhodnutiu správneho súdu kasačnú sťažnosť, v ktorej žiadal zrušiť toto rozhodnutie z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a j) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) a vec vrátiť správneému súdu na ďalšie konanie. V pomerne rozsiahlo koncipovanej kasačnej sťažnosti sťažovateľ najskôr popísal okolnosti, ktoré nazval ako „Útok na environmentálnu verejnosť“ a „Odstránenie ujmy na povesti sťažovateľa“, avšak tieto s prejednávanou vecou nijako bližšie nesúvisia. Následne v ďalšom bode nazvanom ako „Nezávislosť súdov, absencia nestranného rozhodovania a nahrádzanie skúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia skúmaním činnosti sťažovateľa“ poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 522/2021 týkajúci sa účelu správneho súdnictva a zdôraznil, že vo vzťahu k rozhodovaniu o veciach životného prostredia považuje sťažovateľ za podstatné poukázať na zásadu právnej istoty a zásadu legitímnych očakávaní.

13. V bode „Arbitrárnosť rozhodovania, nesprávne právne posúdenie a nezákonné odmietnutie“ namietol, že odôvodnenie rozhodnutia správneho súdu naznačuje iba domnienky o zneužívaní práva

sťažovateľom bez ich dôkladnejšieho odôvodnenia. Tvrdenie správneho súdu, že sťažovateľ podáva viacero správnych žalôb, podľa neho ešte nezakladá zneužitie práva. Ďalej uvádza, že v zmysle § 95 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. je spoločenská hodnota jednou zo základných náležitostí, potrebných pre vydanie výrubového povolenia. Dôvody výrubu sa objektivizujú vo výpočte spoločenskej hodnoty, ako zrážkové a prirážkové indexy a celková spoločenská hodnota je jedným z kritérií primeranosti. Vzhľadom na charakter výpočtu spoločenskej hodnoty, ktorý kvalifikuje a v jednom údaji koncentruje viaceré zákonom vyžadované náležitosti rozhodnutia o výrube, ale aj o náhradnej výsadbe, je len logické a racionálne očakávať, že tento výpočet bude súčasťou akéhokoľvek výrubového rozhodnutia, pretože porovnaním výpočtu spoločenskej hodnoty s voľnou úvahou správneho orgánu a zabezpečenými dôkazmi, je možné overiť, či rozhodnutie je zákonné, primerané a vecne správne. Má za to, že tým je daný právny základ opodstatnenosti, legitimity a legality jeho žaloby.

14. V ďalších bodoch nazvaných „Kto koho šikanuje a kto komu škodí“ a „Rozhodovanie na základe prezumpcie viny“ znova popisuje okolnosti, ktoré zjavne nesúvisia s predmetom tohto konania. Poukázal však na to, že správny súd napriek konštatovaniu zneužitia prístupu sťažovateľa k súdu neoznačil, v čom spočíva zjavne badateľná snaha o poškodenie žiadateľa a neoznačil, aká škoda, alebo čo i len ujma mohla žiadateľovi, ale aj žalovanému vzniknúť. V bode „Ako správne vnímať činnosť ekologických spolkov a s tým spojený zdánlivo zvýšený nápad správnych žalôb v zdánlivo identických veciach“ zdôraznil, že zvýšená miera podaní akéhokoľvek druhu je v priamej súvislosti s existenciou a účelom ekologického spolku. Nie je preto podľa neho možné považovať uvedenie spoločenskej hodnoty za zneužívanie práva. Spoločenská hodnota tak nie je len formalistickým naplnením práva na úplné informácie o životnom prostredí, ale je súčasne *expressis verbis* vyžadovaná zákonom č. 543/2002 Z. z., ako súčasť rozhodnutia a z obsahového hľadiska je významnou informáciou pre ekologické spolky naznačujúce stav a úroveň drevín.

15. V poslednej časti, ktorú sťažovateľ nazval „Prejudiciálne konanie“ žiada Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“ alebo „kasačný súd“) o polozenie otázky o súladnosti aplikácie práva v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie so zmluvami v zmysle čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Sťažovateľ žiada, aby sa kasačný súd obrátil na Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) s nasledovnými konkrétnymi otázkami: „1. Či samotná podobnosť jednotlivých podaní a žalôb sťažovateľa sú zneužívaním práva, ktoré priznáva Aarhuský dohovor verejnosti, 2. Či výklad práva, ktorý aplikujú správne súdy vo vzťahu k množstvu podaných žalôb a konštatovaní šikanózneho výkonu práva sú v súlade s Aarhuským dohovorom, 3. Či výklad práva, ktorý rozširuje podmienky požadovania informácií podľa čl. 4 Aarhuského dohovoru o súdom popísaný skutočný reálny záujem je v súlade s právnymi normami Európskej únie, a to napríklad Charty a najmä čl. 37, čl. 41 a čl. 47.“

16. Žalovaný zopakoval svoju predchádzajúcu argumentáciu a navrhol kasačnú sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietnuť, pretože sa stotožnil s rozhodnutím správneho súdu.

17. Ďalší účastník konania v prvom rade namietal, že sťažovateľ v kasačnej sťažnosti vo vzťahu k nemu namieťa okolnosti, ktoré sa zjavne netýkajú prejednávanej veci a argumenty, ktorými sa voči nemu bráni, súvisia zrejme s iným ďalším účastníkom konania v úplne odlišnom konaní. Kasačnú sťažnosť navrhol ako nedôvodnú odmietnuť.

IV. Argumentácia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

18. Vec bola predložená Najvyššiemu správne súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“ alebo „kasačný súd“) 3. februára 2023. Vec bola náhodným spôsobom pridelená piatemu senátu Najvyššieho správneho súdu a v tomto senáte bola pridelená sudkyňi spravodajkyňi JUDr. Anite Filovej. Na základe § 27c ods. B rozvrhu práce Najvyššieho správneho súdu v znení jeho opatrenia č. 6 bola vec prerozdelená do ôsmeho senátu Najvyššieho správneho súdu, ktorý o nej rozhodol v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia pod pôvodnou spisovou značkou.

19. Najvyšší správny súd, po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas (§ 443 ods. 1 SSP), oprávnenou osobou (§ 442 ods. 1 SSP), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustná (§ 439 SSP), a má predpísané náležitosti (§ 57 SSP a § 445 SSP), preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

20. Spornou otázkou, ku ktorej riešeniu bol kasačný súd sťažovateľom v predmetnej veci vyzvaný, je posúdenie zákonnosti odmietnutia správnej žaloby správnym súdom v zmysle § 28 v spojení s § 98 ods. 1 písm. h) SSP z dôvodu, že sťažovateľ skrz podanú žalobu zneužil svoje právo na prístup k súdu, čo viedlo správny súd k záveru o jej šikanóznom charaktere.

21. Kasačný súd v prvom rade zdôrazňuje, že zákaz zneužitia práva je pravidlo vnútroštátneho práva, vrátane práva verejného, vyplývajúce z povahy Slovenskej republiky ako právneho štátu, v ktorom je možné a prípustné, ba niekedy i žiadúce odoprieť ochranu konaniu, ktoré právny poriadok a

práva z neho plynúce vedome a zámerne využíva v rozpore s ich zmyslom a účelom (pozri v tomto smere rozhodnutie tunajšieho súdu sp. zn. 5 Svk 18/2022 z 27. apríla 2023 a m. m. uznesenie rozšíreného senátu Nejvyššího správného soudu České republiky sp. zn. 1 As 70/2008 z 27. mája 2010, č. 2099/2010 Sb. NSS). Odmietnutie, resp. obmedzenie práva na prístup súdu, ktoré vyplýva z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. (ďalej len „Ústava“) by však malo predstavovať výnimočnú až hraničnú možnosť odmietnuť poskytnutie ochrany právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej alebo právnickej osoby zo strany súdu, keď takýto postup bude závisieť výlučne od konkrétnych okolností prejednávanej veci. Pokiaľ správny súd takéto konanie žalobcu identifikuje, je jeho nevyhnutnou povinnosťou rozhodnutie riadne a presvedčivo odôvodniť spôsobom, ktorý nevzbudzuje dôvodné pochybnosti o ním prijatých záveroch v zmysle § 139 ods. 2 SSP.

22. Vzhľadom na to, že medzi odmietnutím správnej žaloby v zmysle § 28 v spojení s § 98 ods. 1 písm. h) SSP a jej zamietnutím ako nedôvodnej v zmysle § 190 SSP je tenká deliaca čiara, na odmietnutie správnej žaloby bez ďalšieho nepostačuje, že sťažovateľ vedie na dotknutom súde niekoľko desiatok súdnych sporov, ako sa snažil naznačiť vo svojom rozhodnutí správny súd i v tu prejednávanej veci. Kasačný súd má rovnako tak za to, že absencia záujmu na ochrane životného prostredia nemôže bez ďalšieho spočívať ani v tom, že sťažovateľ uplatňuje opakovane totožné námietky vo viacerých súdnych sporoch, čím zapríčiňuje to, že jeho podania majú tzv. šablónovitý charakter. Kasačný súd ďalej zdôrazňuje, že pokiaľ má konajúci súd pochybnosti o šikanóznom konaní účastníka konania, napr. ak niektoré jeho námietky môžu vyznievať šikanózne a iné dosahujú „len mieru obyčajnej“ nedôvodnosti, platí pravidlo „v pochybnostiach v prospech“, kedy by správny súd mal pristúpiť k meritórному prejednávaniu správnej žaloby, čím by sa vyhol riziku porušenia princípu odmietnutia spravodlivosti a zároveň by učinil zadosť materiálnemu naplneniu čl. 46 Ústavy (pozri v tomto smere rozhodnutie tunajšieho súdu sp. zn. 6 Svk 14/2021 z 23. februára 2022, uverejnené ako judikát č. 14/2022 ZNSS). Správny súd musí mať vždy na pamäti, že inštitút odmietnutia žaloby pre jej šikanóznosť má povahu inštitútu ultima ratio.

23. Kasačný súd ďalej konštatuje, že ochrana realizácie žalobného práva zainteresovanej verejnosti, ktorou je aj sťažovateľ, sa v zmysle § 178 ods. 3 SSP poskytuje iba takému konaniu, ktorého účelom je skutočná ochrana životného prostredia. Ak však žalobca preukázateľne zohľadniac konkrétne okolnosti prípadu svojím konaním sleduje iný záujem, ako je ochrana životného prostredia, alebo ak predkladá také žalobné námietky, ktoré s predmetom konania v skutočnosti vôbec nesúvisia, a nie je možné z nich dovodiť zrejmy účel spočívajúci v ochrane životného prostredia v konkrétne prejednávanej veci, je možné dospieť k záveru, že žalobca uplatňuje výkon svojho žalobného práva zneužívajúcim spôsobom.

24. Kasačný súd v tu prejednávanej veci má však za to, že námietky uvádzané sťažovateľom v správnej žalobe sa nejavia ako námietky, ktoré by mali šikanózny charakter, čím sa kasačný súd nestotožňuje so záverom správneho súdu, že sťažovateľ uplatňoval výkon svojho žalobného práva zjavne zneužívajúcim spôsobom a napíňal by tým znaky konania, ktoré kasačný súd uviedol vyššie. Primárnou námietkou, ktorú sťažovateľ uplatňoval v administratívnom ako aj v súdnom konaní, bola absencia výpočtu spoločenskej hodnoty drevín v prvostupňovom rozhodnutí, keď správny orgán prvého stupňa nezodôvodnil, akým spôsobom zohľadnil spoločenskú hodnotu drevín a iných porastov pri rozhodovaní o náhradnej výsadbe, čím rozhodnutie podľa sťažovateľa nespĺňa náležitosti v zmysle § 47 ods. 3 Správneho poriadku. Podľa kasačného súdu takto koncipovaná námietka sťažovateľa má vecný súvis s posudzovaným predmetom konania, ktorým bolo vydanie súhlasu na výrub drevín v zmysle § 47 ods. 3 a ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z. a navyše vzhľadom na ustanovenie § 48 ods. 1 v spojení s § 95 ods. 1 a ods. 3 cit. zák. má i svoje relevantné opodstatnenie. Kasačný súd sa nestotožňuje so záverom správneho súdu, že sťažovateľom zvolená formulácia predmetnej námietky je príliš všeobecná, resp. že zvyšné námietky, ktoré sťažovateľ uplatnil v správnej žalobe a ktoré sú zreprodukované v bode 6 tohto rozhodnutia, boli koncipované tak široko, že by ich uplatnenie nemalo zmysel, prípadne relevanciu k prejednávanej veci. Len na dôvetok kasačný súd uvádza, že pokiaľ správny súd neidentifikoval žiadny konkrétny návrh na vykonanie dôkazov sťažovateľom, kasačný súd poukazuje na námietku doplnenia vyčíslenia spoločenskej hodnoty drevín určených na výrub štátnou ochranou prírody.

25. Pozornosti kasačného súdu neušlo, že správny súd sa v bode 36 tu napadnutého rozhodnutia čiastočne snažil vyrovnať s námietkami sťažovateľa (k čomu by ani pri závere o šikanóznej žalobe pristúpiť nemal), avšak vzhľadom na dôvody uvedené v bode 24 tohto rozhodnutia, takéto odôvodnenie nie je postačujúce a kasačný súd má za to, že v prejednávanej veci sa správny súd dostatočným spôsobom nevysporiadal s konkrétnymi okolnosťami, pre ktoré sa rozhodol správnu žalobu odmietnuť z dôvodu podľa § 28 v spojení s § 98 ods. 1 písm. h) SSP, a tým uprieť sťažovateľovi právo na prístup k súdu v zmysle čl. 46 Ústavy.

26. Tunajšiemu súdu sa pre úplnosť žiada dodať, že v rámci vlastnej rozhodovacej činnosti si je vedomý rozhodnutia senátu č. 5 vo veci totožného sťažovateľa v konaní pod sp. zn. 5 Svk 57/2022 zo 16. augusta 2023, ktorý kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol z dôvodu, že sa stotožnil so závermi správneho súdu, ktoré boli obdobným spôsobom prezentované aj v tu napadnutom rozhodnutí správneho súdu, o šikanóznom charaktere správnej žaloby. Kasačný súd však poukazuje na to, že v uvedenom prípade išlo o súhlas s výrubom drevín a porastov za finančnú náhradu, keď spoločenská hodnota daných drevín bola vyčíslená odborne spôsobilou osobou a ako podklad sa nachádzala v spisovej dokumentácii, čím išlo o skutkovo odlišnú situáciu, ako v tu prejednáwanej veci.

27. S ohľadom na vyššie uvedené špecifické skutkové okolnosti predmetnej veci by mal správny súd v ďalšom konaní zväžiť najmä posúdenie ustanovení § 48 ods. 1 v spojení s § 95 ods. 1 a ods. 3 písm. d) zákona č. 543/2002 Z. z., t. j. za akých špecifických okolností sa pri povolenom výrube uplatňuje určenie spoločenskej hodnoty vybraných druhov drevín v zmysle citovanej právnej úpravy. Kasačný súd záverom upriamuje pozornosť správneho súdu na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžk 54/2019 z 12. februára 2020, v ktorom sa Najvyšší súd už vyjadril k náležitosti výpočtu spoločenskej hodnoty ako podkladu pri rozhodovaní o povolení výrubu drevín a ktoré môže byť v určitom smere relevantné pre správny súd pri rozhodovaní v ďalšom konaní.

28. V súvislosti s návrhom sťažovateľa na podanie prejudiciálnych otázok, kasačný súd uvádza, že podľa čl. 267 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej Únie (ďalej len „ZFEÚ“) platí, že ak sa otázka výkladu zmlúv podľa ods. 1 položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor. Proti rozhodnutiu kasačného súdu nie je prípustný opravný prostriedok okrem ústavnej sťažnosti, a preto sa naň vzťahuje táto povinnosť (rozsudok Súdneho dvora Križan a i. z 15. januára 2013, C-416/10, bod 72). Judikatúra Súdneho dvora však z nej pripúšťa tri výnimky, keď: a) nastolená otázka nie je relevantná, b) predmetné ustanovenie práva Únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora (acte éclairé), alebo c) správne uplatnenie práva Únie je tak jasné, že tu nie je priestor na žiadne rozumné pochybnosti (acte clair). Povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkami práva Únie, ktoré žiadal sťažovateľ navrhovanými prejudiciálnymi otázkami vyriešiť, výkladom vnútroštátneho práva, ktorým kasačný súd vyhovel kasačnej sťažnosti sťažovateľa, odpadla. V prejednáwanej veci tak posúdenie nastolených otázok sťažovateľom stratilo svoju relevanciu, čím kasačný súd dospel k záveru, že je splnená výnimka z povinnosti v zmysle čl. 267 ods. 3 ZFEÚ (pozri najmä rozsudok Súdneho dvora Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi zo 6. októbra 2021, C-561/19, bod 33 a 35).

V. Záver

29. Sumarizujúc vyššie uvedené skutočnosti dospel kasačný súd k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľa je dôvodná a napadnuté uznesenie správneho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP. Kasačný súd preto postupom podľa § 462 ods. 1 SSP uznesenie správneho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie Správneému súdu v Košiciach, na ktorý v zmysle § 3 ods. 1 a ods. 3 písm. c) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva z doterajšieho Krajského súdu v Košiciach.

30. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že jeho podanie (správna žaloba) bolo nezákonne odmietnuté v zmysle § 440 ods. 1 písm. j) SSP, kasačný súd uvádza, že tento kasačný dôvod mieri na odmietnutie z rôznych dôvodov formálne a obsahovo nekorektného podania postupom podľa § 59 ods. 3 SSP, pričom ak bolo podanie (správna žaloba) odmietnuté, napr. pre zjavne šikanózný charakter alebo ak sa podaním sledovalo zneužitie práva či jeho bezúspešné uplatňovanie, takéto odmietnutie sa skúma primárne ako otázka správneho právneho posúdenia, čo platí aj pre tu posudzovanú vec (pozri v tomto smere rozhodnutie tunajšieho súdu sp. zn. 2 Asan 25/2019 z 30. septembra 2021, bod 37, alebo rozhodnutie sp. zn. 5 Svk 12/2023 z 22. júna 2023, bod 28).

31. Návrh sťažovateľa na prerušenie konania kasačný súd v zmysle § 100 ods. 1 písm. c) SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP a § 162 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok zamietol (pozri v tomto smere rozhodnutie tunajšieho súdu sp. zn. 7 Sžsk 133/2020 z 30. septembra 2021, uverejnené ako judikát č. 3/2022 ZNSS).

32. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne v ďalšom konaní správny súd (§ 467 ods. 3 SSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.